

LO CATALANISTA

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director.—Los originals no 's tornan

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
Carrer de las Tres-Creus, n.º 9
SABADELL

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
Sabadell . . . . . 2 rals al mes.
Fora . . . . . 8 » trimestre.
Un número sol. . . . . 1 »
Anuncis á preus convencionals.

CONVÉ RESOLDRE

La piqueta minadora de l' existencia del nostre poble acaba de produhir fonda commoció en un dels fonaments en que descansa lo modo de ser particularista de la regió catalana. Las Corts espanyolas hau aprobat ja las bases d' un Códich civil, que es com si diguessim que han fet pública la sentència condemnatoria de las instituciones del dret civil catalá.

Y al aprobar ditas bases condemnant *á priori* l' nostre dret ho han fet ab las circunstancias agravants de premeditació y alevosía iníquas, puig com lo sarcástich *inri* dels jueus han estampat en l' article 5.^{nt} de la lley en que la publicació del Códich s' autorisa un *por ahora* que arriba al fons de l' ánima y remou tota la bilis del cos.

Sí, la lley que porta la fetxa de 11 de Maig d' aquest any, diu lo següent:

Artículo 5.º.—*Las provincias y territorios en que subsiste derecho foral, lo conservarán por ahora en toda su integridad, sin que sufra alteración su actual régimen jurídico por la publicación del Código que regirá tan solo como supletorio en defecto del que lo sea en cada una de aquellas por sus leyes especiales.*

En presencia d' aquesta iniquitat cal, á nostre entendre, remoure la qüestió ja en altre temps suscitada de si es ó no convenient la codificació del dret catalá.

En 1881 opinions d' escola dividiren los parers dels juriconsults reunits en la Universitat de Barcelona al tractar dita qüestió, qual solució allavoras no 's pot dir que s' imposés com á remey indispensable. Pero avuy que per efecte de la realitat present nos trovém devant d' una agresió injusta en que l' exercisi del dret de defensa es

una obligació moral conseqüència del deber de conservació, no podem pas permaneixer impassibles tolerant l' amenassa que 's fa á nostras institucions jurídicas de una vida limitada á un indefinit pero significatiu *por ahora*, sino que es precis decidir formalment y prompte si deu ó no codificarse lo que de nostre dret resta encare.

Nosaltres creyém que deu codificarse. ¿Per qué? ¿quin es l' estat del dret catalá? Estroncadas las fons legislativas del nostre poble desde 'l Decret de Nova Planta, las institucions jurídicas que han pogut resistir al esllabissament insensible produhit per lo que son lleys generals, se sostenen á la antigua, confosas entre costums desusadas moltas d' ellas, y sols las mes significadas y arreladas en nostre conciencia jurídica viuen, conegudas sí, pero no per aixó sustretas á interpretacions capritxosas, fillas á vegadas de l' ignorancia ú oblit d' altres disposicions complementarias que han viscut en nostre dret á títol de consuetut.

Aquest fet manifest, evidentíssim, es en las actuals circumstancias l' arma mes poderosa y favorable als uniformistas, que trobant apoyo en l' ignorancia dels uns, en l' oblit dels altres, en l' interpretació no sempre desinteresada d' una de las parts y en lo fallo suprem del Tribunal centralista lograrán sens grans esforços que aquell *por ahora* del article 5.^{nt} s' esborri y tinga lloch la realisació del ideal que ja en 1812 se consignava en la primera constitució de la nació espanyola de que *el Código civil y el criminal y el de comercio serán unos mismos para toda la monarquía*.

No volém pas sostenir que científicament considerada la qüestió s' hagués d' abogar per la codificació del nostre dret civil, ni deixem tampoch de compendre 'ls inconvenients que presenta, y molt mes en un poble com lo catalá, subjectar als estrets motllos d' un articulat lo que tan ample podria viurer en la conciencia de tots; pero aixis com en moral pot tolerarse un mal pera evitarne un de major, aixís també creyém que pera refugir los farisaichs propòsits uniformistas, es arribada l' hora de codificar nostras institucions jurídicas.

Si á un cos de doctrina legal n' hi oposém un altre, resúm de lo que ha pogut salvarse de nostra vitalitat en lo naufragi del egoisme d' un poble extenuat per la febre de dominadora absorció; si podem presentar y sostenir degudament, com las lleys nos permetan ferho, lo que encare informa nostre modo de ser y 'ns dona aquesta típica fisonomía que 'ns honra distingintnos; si podem fer que escribintlas puguin esser mes conegudas y respectadas institucions que tan bé s' encarnan ab nostra íntima naturalesa d' are y tan bé s' enllassan ab nostres fets y grandesas passadas, lo patriotisme reclama que deposem opinions particulars y d' escola en nom del interés de tots, que

'ns congreguém pera la defensa y que acordats los medis nos dispóssem mellor que may pera la lluyta noble, enérgica y digne del poble que espera y creu que á la llegitimitat de la causa ha de seguir lo restabliment de lo just y la reparació de mals indeguts.

Representació digníssima te Catalunya en la Comissió de Códichs espanyola que al protestar novament de l' uniformisme jurídic fent sentir sa autorisada paraula en lo sí de aquella Corporació y al portarhi lo preciosíssim monument de nostra llegislació en nom de la regió catalana, podría consignar que avans de convertir en runas nostre dret s' ha de trapitjar la conciencia de tot un poble al que si un esperit enlayrat pogué en temps mes felissos ferlo gran y preeminent en Europa no ha pogut envilirlo l' opressió ignominiosa d' altre poble germá de qui reb cada día sens mereixeho novas probas d' un rencor inconcebible, que altre explicació no te sino l' enveja.

JOAN GUBERN.

SECCIÓ POLÍTICA

¡Com ha de ser! Una santa resignació sol ser sempre la nostra amiga quan las circunstancias no 'ns afavoreixen y 'ns obligan sens altre recurs á quedar indiferents devant de fets que irritan la sanch del mes impassible y trastornan la calma del mes flemátich en aquets assumptos espanyols de pura rassa en los que 's revelan l' esperit d' un pays, la ingenuitat de sas costums, l' altura de sa ilustració, son genit, son caràcter y sas aficions, com darrerament s' han manifestat ab motiu del crim de la *calle de Fuencarral*, ahont se veu que 'l *flamenguisme* pot, si es que aixís no ho ha fet ja, recorrer tota l' escala social d' aquesta terra ahont los periódichs donan rahó dos vegadas per setmana del espectacle nacional que las lleys toleran y á diari, d' un crim ó mes que si aquestas no toleran, en cambi poch resultat en sa aplicació deuen donar quan aquest segon espectacle nacional sovinteja tant fins al punt de que al llegir avuy certa classe de diaris no sembla sino que talment s' hi sentí farúm de sanch, boyras de crim y agror de vicis.

¡Com ha de ser! exclamem nosaltres molt convensuts de que avuy per avuy lo mal no te remey; y ¿com ha de tenirlo, si hasta tant sols donar una ullada á las noticias que 'ns donan pera observar que tots los individuos que 'n estas tragedias se bellugan venen sense escepció adornats del corresponent y repugnant *alias*, com si se avergonyissin ells ab ells d' anomenarse segons us, costum y lley ó com si 's vegessin precisats á amagar constantment sas filiacions devant lo públich?

¿Com han de tenir remey aquestos mals en terra ahont la justicia se veu en lo cas de duptar d' alts funcionarios públichs destinats al cumpliment de lo que ella mana, si una vegada aclarits los fets si be resulta 'l dupte infundat quedan en peu una serie de deficiencias en dit cumpliment que donan lloch al consabut poch respecte á la lley?

¿Com han de curarse llagas d' aquesta naturalesa, quan hasta la mateixa premsa ab pretencions de fer llum y ajudar á indagatorias inserta cartas com aquella en que pera satisfer la opinió pública que demana cástich, proposa que 's *dongui garrot al BULL-DOG perque... mes val aixó que re?*

¿Qué podém esperar en be de la moral pública, quan segons llegim en un diari de Madrid lo Sr. Cánovas se lamenta de que estiguessin tancadas las Corts, per-

que allí s' haurien depurat las anomalias que s' observan en tot lo que 's refereix a aquest procés, y que 'l Sr. Romero Robledo no s' explica la detenció del Sr. Millán ni sa llibertat per la forma ab que ha sigut decretada, y creu que en las Corts se discutirà tot ab la amplitut necessaria, lo qual á nostre entendre no demostra mes que las deficiencias esmentadas?

Alguna cosa aixís ja preveyam la setmana passada al dir que 's precis esperar que obrin lo parlamentarisme y allà 'ns donarém compte del actual sistema judicial y de pressions de modo que 'ns deixarán convensuts.

Lo mal no te remey. ¡Com ha de ser!

En cambi lo Sr. Alonso Martínez, Ministre de Gracia y Justicia, desde San Sebastián segons nos comunica 'l telégrafo, está estudiant ab molta detenció los Codichs estrangers.

Donchs per ocupar certs llochs es precis, no estudiarlos: tenirlos sapiguts.

Avuy ja ni 's compleix alló de que ningú 's recorda de Sta. Bárbara sino quant trona, perque á la cuenta se 'n recordan al cap de molts anys.

Lo Sr. Castelar ha rebut una invitació dels Estats Units pera que dongui una conferencia allà lo dia 22 de Febrer natalici de Washington fundador de la República anglo-americana.

Lo ilustre orador sembla que s' ha escusat de donarla.

Deurá haver comprés la jugada.

Als Estats Units son gent molt treballadora y per lo tant poch poden cuydar de flors, ni aucells, ni poesia y aixó mateix fa que alguna vegada sentint l' anyoransa d' un rato de satisfactorias cansons demanint al Sr. Castelar pera que hi vagi á distreurels.

La conducta d' ell nos recorda la d' un lloro que teniam anys enradada al costat de casa: se passava tot lo sant dia xerrant y amohinant als seus amos y quan nosaltres sortíam al balcó pera ferlo enrahonar se quedava mut.

Lo Sr. Sagasta ha marxat á Sant Sebastian.

Ab aquest motiu *El Estandarte* diu que ho sent per los pobres pins del carrer d' Alcalá que ja s' havian acostumat á veurel totes las tardes quan dirigintse al Consell passava baix la seva sombra.

El Imparcial comentant lo chiste diu que 'ls tals pins ja s' havian comensat á consolar de la ausencia del Sr. Cánovas y que ara han tingut de renovar los dolors ab la del Sr. Sagasta.

¡Pobres pins!—hi afegueix—*¿Aixís com volen que prosperin? ¿Ni com potser que donguin pinyons?*

¡Pinyons ray! Lo que falta es que quan hi passin l' un y l' altre y demés comparsa, donguin pinyas.

Nou centas trenta cinch cartas obertas, dos lliuransas de Giro Mútuo, cédulas, talons de ferro-carrils, un croquis de la construcció del pont de Aranjuez dirigit al real patrimoni y gran quantitat de sellos de correus, (total res com si diguessim) ha sigut tot junt trobat en poder de dos empleats de la administració central de Madrid.

De tant en tant aquestas noticias encara son de bon veurer; aixís no podrém temer que Espanya arribi á perdre lo seu caràcter é istil propi que la distingeix de las demés nacions.

Un dels resultats de las discordias últimas del partit ó partits tradicionalistas ha sigut la publicació á Barcelona d' un nou diari ab lo títol de *Diario de Cataluña*.

Ab un article de son primer número que titula *nuestra misión*, exposa los seus ideals d' una manera tant original que precisa nostre comentari.

Pera lograr lo cumpliment del seu deber, diu que li basta ampararse ab una ordre de D. Carlos per la qual se restableixen á Catalunya los *Fueros* abolits per Felip V.

Nostres lectors nos ajudarán á riurer ab tant *peregrina idea* mentres fem la següent observació:

Ignorém lo perquè, pero es un fet demostrat que tots los periódichs y hasta associacions carlistas, s' han vist sempre obligadas á disfressarse com lo lleó de la faula ab una pell de bé.

Axis tenim un *Correo Catalán*, calsat ab botas de xarol y parlant en castellá.

Un *Siglo Futuro*, que obra com si 's denominés *Siglo pasado*.

Una *Fé* que no sap estampar altra cosa que heretgias.

Un *Tradicionalista* que renega de las cosas passadas.

Una *Juventut Católica* que obra com una *Juventut Carlista*.

Una... ¿perqué continuar?

Un lema que diu *Dios, Pátria y Rey*, quant vol dir *Rey, Pátria y Dios*.

Y un *Diario de Cataluña* que tracta de soplujarse baix la bandera dels *Fueros*.

Lo *Correo Catalán* nos esplica que l' últim manifest de D. Carlos fou escrit per ell mateix en lo darrer plech de paper que conservava del seu oncle lo comte de Montemolins.

Per lo diari tradicionalista aquesta noticia es curiosa, important y extranya.

Pero tant sols per ell.

Perqué la veritat es que per poch paper que l' hi hagués deixat lo seu oncle, no seria extrany que l' hi durés fins avuy; en sustancia ¿qué hi havia d' escriurer?

Lo que pot tenir la seguretat lo *Correo* es, que si ha acabat D. Carlos aquell paper, per molt que escriga no acabarà may lo *paper ridícul* que fa temps que des-empnya.

Com que per cada nou escrit la pila puja...

Bona ocasió pera posar demunt d' ella lo seu trono que no deixarà d' estarhi ab armonia.

Per un estrado de *paper ridícul* un trono de *paper d' estrassa*.

¿ES ADMESA LA LLENGUA CATALANA DINTRE DEL COMERS?

Á MON BON AMICH EN JOAN VIVÉ

II y últim. (1)

Pero, per la antigua llegendació, per lo Códich vigent fins á primer de Janer d' aquest any, no n' hi havia encara prou ab la multa com á cástich del catalá atrevit fins al punt d' escriure com la naturalesa li mana y com sa dignitat ho exigeix; per aixó en l' article 1006 s' hi llegia:

«Serán també tractats en lo judici com á quebrats de tercera classe, (insolvencia culpable), salvas las excepciones que propositin y probin pera

(1) Vegís lo número del passat diumenge.

destruir aquest concepte y demostrar la inculpabilitat de la quiebra:

Primer. Los que no haguessen portat los llibres de contabilitat en la forma y ab tots los requisits que 's prescriu en la secció 2.ª, títul segon, llibre primer, d' aquest Códich, *encara que de sos defectes y omisions no n' hagi resultat perjudici á tercer.*»

D' aixó ja se n' ha de dir crueltat refinada: lo móvil mesquí d' aquesta crueltat ¿quí pot ser sino 'l desitj de ferir á un dels *dialectes nacionals*, com se sol anomenar oficialment al catalá? No obstant; los comentaristas del Códich anterior, entre ells lo senyor Marti de Eixalá, suposan que sols guia al legislador lo desitj d' evitar gastos y temps en la traducció... Y que no era pas aixó 'ns ho diu lo mateix legislador al castigar al comerciant que no portés los llibres en espanyol (sic) ab pagar los gastos de traducció dintre d' un termini que se li debia fixar, y ab pagar la multa que podia ser fins *de sis mil rals*. Lo legislador no tingué en compte res mes que son apassionament contra 'l llenguatge catalá, ó contra tots los dialectes nacionals, arribant fins á suposar mala fé al que no abdiqués per complert de sa dignitat, portant los llibres de contabilidad en *espanyol*.

Veritat es que, á pesar de totas las penas, podrá 'l comerciant catalá cumplir ab sos debers patriótics; al menos en los documents mercantils com facturas, pagarés, lletras, etc., etc., per mes perillosa que fos sa llealtat.

Mes avuy ja no 's tracta del vell Códich, rencorós, com s' ha pogut veure ab la llengua catalana, tant ó mes que 'l decret establint la censura de teatros anterior al 68, perque al menos aquell permetia obras bilingües. Avuy día está vigent lo nou Códich en lo qual no 's diu en absolut res de lo que prevenia l' article 54 del vell.

Aquest silenci de la nova lley es significatiu. Es evident que 'l catalá pot portar los llibres en son idioma patri sense incorre en responsabilitat civil ni criminal. Efectivament, al fixar los requisits que deuen tenir los llibres de comers, no parlantse pera res del idioma en que han de ser redactats, es evident que poden serho en lo que 'l comerciant parla, sobre tot si 's te en compte l' esperit del article 57 del Códich vigent en que 's disposa, referintse als contractes mercantils que s' ha d' atendre pera sa interpretacio al «sentit recte, propi y usual de las paraulas ditas ó escritas...» ¿Quín ha de ser, altre que 'l catalá, l' idioma usual á Catalunya y per un fill del Principat?

Pero per si aquest silenci no fos prou elocuent encara y per si no fos prou l' esperit que revela l' article citat, vé á corroborar la nostra opinió de que son admesos tots los idiomas en lo mercantil pel Códich vigent, lo context del article 51 en lo qual se diu:

«Serán válits y produhirán obligació y acció en judici los contrac-

tes mercantils, qualsevulla que sian la forma y l' idioma en que 's celebrin, la classe á que correspongan, etc., etc.»

Per lo demés, al parlar de la classificació de las quebras, lo qui no porta 'ls llibres conforme á lo previngut pel mateix Códich, será també reputat en judici com «á quebrat culpable,» que es la nova denominació que 's dona al «insolvent culpable» del Códich vell, pero ja hem dit que no 's prescriu un determinat idioma pera la contabilitat de comers.

Resumint, donchs, abans la llei, no sols no admetia 'l catalá dintre 'l comers, sino que 'l perseguia, y 'l perseguia ab crueltat, mentres que avuy es admés pel nou Códich que ha vingut á suprimir las verdaderas barbaritats consignadas en lo antich, vanament explicadas pels comentaristas. Per lo tant, avuy, sense incorre en responsabilitat civil ni criminal, pot usar de son propi idioma, tot catalá amant de la dignitat de sa pátria y de sa propia dignitat. Es més: á nostre entendre, deuriam los catalanistas aprofitar la benignitat de la legislació vigent pera revindicar lo llenguatge que 'ns es propi dintre del comers, fentse aixís acreedors al agraïment de tots sos compatricis.

S. F.

(De *La Renaixensa*.)

A MON BON AMICH ANTON DE P. CAPMANY Y BORRI

EN LO NAIXEMENT DE SON PRIMER FILL

Un catalá més.

¿Recordas amich meu aquellas horas
en que, just al comens de nostra vida,
parlavam, apenats, de Catalunya,
boy esmentant sas sagnejants feridas?
¿Recordas ab l' ardor que comentavam
lo pago vil ab que lo centralisme,
correspón á l' esfors de nostra Pátria
per tants conceptes d' alabansa digna?
Deyam llavors que 'ls fills d' aquesta terra
permetrer tanta infamia no deurían,
que 'ls descendents del inclit Casanova
no venen pas de rassa enfellonida,
per rebre imposicions qu' ensemps deshonran
al poble que las reb y al que las dicta.
Que nostra Pátria, de virtuts exemple,
deuria estar com ans, ferma y unida.
Que sols agermanats com un sol home
podríam conseguir l' inmensa ditxa
de veurer altre cop á Catalunya
mestressa de sos bens, d' infamias lliure.
Los homens en sa casa y fora d' ella
honrar la santa terra que trepitjan.

Ab sos exemples y paraulas l' amo
 arrelar en lo sí de la familia,
 l' amor á aquesta Pátria catalana
 qu' ab tantas llibertats, esclava 's mira.
 Lo espós á sa muller, als fills, aquesta,
 á sos companys y amichs aquell que 'n tinga,
 y aixís ab entusiasme, fé y coratje
 juntats los catalans en forta lliga,
 que vingan los butxins de casa nostra
 á arrepassar tot lo mes sant y digne,
 que vingan, y veurán lo que 's un poble
 quan lluyta ab fé y ab sa fermesa antiga,
 per defensar l' herencia de sos avis
 en nom de Deu, del dret y la justícia.

Recordas? fa alguns anys, y 'ns esperona
 fortament lo desitj com aquells días.
 Y com llavors vivim en la esperansa,
 únich consol per quí glateix y 's migra,
 de que 'ls que han de venir darrera nostre
 de tota taca nets, si aixís se 'ls cria,
 podrán lograr lo triomf de nostra causa
 ¡si es cert que tanta ditxa es pel pervindre!
 Per aixó, mon amich, quan veig que puja
 ardit jovent á qui la Pátria encisa,
 y 's tocan ja los fruyts d' aquells vells arbres
 que 'l jardí catalá feren reviurer,
 al naixer un nou brot, si es bona soca
 la que al donarli arrels li dona vida,
 es *un catalá mes* diuhen más llavis,
 es *un catalá mes* mon cor me dicta,
 y apar que á mon entorn, cent veus á l' hora,
 com chor diví d' excelsa melodia,
 es *un catalá mes* vaigi dientme
y un esclau menys puig seu es lo pervindre.
 ¡Oh, sí, mon bon amich, tanta certesa
 ne tinch del ferm carinyo qu' á tu 't guia,
 que un altre tú, be prou m' ho dona á entendre
 será lo fill á qui has dat nom y vida.
 Los exemples de amor á Catalunya
 no poden pas mancarli mentres visca,
 y las bellas costums de nostre avis
 be prou las ha de veure en sa familia.
 Y aixís ¿que no será l' infantó tendre
 que Deu te dona, pera que ne sias
 conseller en lo mon, y d' ell ne fassas
 un home honrat y d' esclavatje lliure?
 Si tots fessin com tú, si aquesta terra,
 tingués los fills que per sos fets es digna,
 si la brotada nova que s' arrapa
 al arbre catalá fos com l' antiga
 ¡la mare Catalunya qué no fora!
 ¡la hermosa pátria nostra qué sería!

MODEST DURÁN Y FOLGUERA

ASSOCIACIÓ LITERARIA DE GERONA

Certámen de 1888

ANY DIVUIT DE SA INSTALACIÓ

La Associació Literaria de Gerona, cumplint lo disposat en l' article tercer de son reglament, ha resolt la celebració del certamen que correspón al any actual, senyalant lo dia primer del próxim Novembre pera la festa de la distribució de premis als escriptors llorejats.

Ab lo fi de realisar l' indicat propòsit y de conformitat ab l' article nové del reglament, la Junta directiva fa públichs los següents premis:

Un objecte d' art, ofrena del M. I. senyor Governador civil de la provincia don Artur Zancada, al autor de la millor composició en vers lliure endecassilab, dedicada «Al treball.»

Una ploma de plata, que ofereix l' Excm. é Ilm. senyor bisbe de la Diócesis don Tomás Sevilla y Gener, al autor de la millor monografia histórica y artística de la Santa Iglesia Catedral de Gerona.

Un objecte d' art, ofert per la Exema. Diputació provincial, al autor de la millor poesia de caràcter históric ó tradicional, referent á aquesta provincia.

Una medalla de plata, ofrena del Excm. Ajuntament d' aquesta capital, al autòr de la millor monografia d' interés pera la historia de Gerona.

Un objecte d' art, que ofereix lo M. I. senyor don Antolin Ruiz Martinez, Gobernador que fou d' aquesta provincia, al poeta que millor canti 'ls progressos de la industria,

Un emblema de la ciencia treballat en plata, ofert per los senyor Director y professors del colègi de primera y segona ensenyansa de Sant Narcis d' aquesta Ciutat, al autor de la mellor fábula ó apólech; en prosa ó vers, que tinga un fi didàctic ó moral.

Una lira de Plata, ofrena del Exelentíssim é Ilustríssim senyor Bisbe de Zamora, Senador del Regne, al autor del millor treball sobre la importancia del patriotisme unit al sentiment religiós dels habitants de la immortal Gerona en la defensa de la plassa contra las invasoras hosts francesas.

Un diploma de soci de mérit de la Económica Gerundense d' amichs del país, lliure de gastos, y medalla que usen com distintiu los individuos de dita societat, que ofereix la mateixa, al autor de la millor memoria en llengua castellana d' interés históric sobre cualsevol dels rams de la agricultura, industria ó comers, encara que compregui sols un període de sa historia.

Un exemplar del Quijote, magnífica edició en dos tomos, de la casa Montaner y Simón de Barcelona, ofert per l' Exelentíssim senyor Don Ferrán Puig y Gibert, Senador del Regne, al autor de la millor biografia d' un personatge distingit en ciencias ó arts industrials, natural d' aquesta provincia.

Un objecte d' art, ofrena del Excelentíssim senyor Don Pere A. Torres, Diputat á Corts, al que millor descriga ab lliberta de metre, en llengua catalana, la festa major d' un poble de Catalunya.

Un objecte d' art, ofert per l' Excelentíssim senyor Comte de Peralada, al autor de la millor memoria sobre la arquitectura religiosa y civil del Ampurdá fins al sigle xv.

Un objecte d' art, ofrena de la Societat «Olimpo» d' aquesta ciutat, al autor de la millor poesia catalana ó castellana de género y tema lliure, essent preferible en igualtat de circumstancias la que 's refereixi á un assumpto local.

Una flor de magraner de plata daurada, que ofereix la Associació al autor de la més inspirada poesia lírica.

Constitueixen lo Jurat pera la calificació de las composicions que 's presentin los senyors don Damas Clavet, don Pau Civil, lo Rvnt. senyor Canonge don Antoni M.ª Oms, don Lluís Gener y don Ramón E. Bassegoda.

Los expressats premis s' adjudicarà ab arreglo á las següents bases:

Primera. Las composicions que no tenen senyalat l' idioma en que deuen escriurrs, s' entenen que podent esserho en cualevol dels de la antigua Corona de Aragó.

Segona. Desde 'l día d' avuy fins al vuit del próxim Octubre, serán admesas á Certámen las composicions que obtin á premi, las qual deurán esser originals é inéditas, y presentarse ó dirigirse manuscritas, sense que puguin esser de puny y lletra dels autors, al Secretari de la associació, carrer Pujada de la Catedral, número 4, primer. Cada composició anirà acompanyada d' un plech tancat en que consti 'l nom del autor, y en son sobre un lema, títol ó divissa que figurará aixís mateix en la composició respectiva.

Tercera. Lo Jurat podrá concedir tots los accéssits ó mencions honoríficas que jutji convenientes.

Cuarta. Lo día primer de Novembre, avans citat, se distribuirán en acte públich los premis ó accéssits, obrintse los plechs corresponents als treballs premiats llegintse las composicions poéticas que acordi lo Jurat, y proclamantse lo nom de cada autor, á qui s' entregará lo premi ó accéssit que li correspongui. Las composicions que vingan ab sols contrassenya, se considerarán anónimas, cumplint aixís los acorts de la Associació.

Quinta. Los tituls de las composicions premiadas, ab los lemas que las acompanyin, se publicarnán per medi de la premsa ab la deguda anticipació.

Sexta. Las composicions no premiadas, quedarán en poder de la Associació, y 'ls que continguin los noms de sos autors serán cremats al terminar l' acte.

Séptima. La Associació se reserva pera 'l terme d' un any, á comptar desde la fetxa del Certámen la propietat de las composicions llaurejadas.

Gerona 8 de Juliol de 1888.—Francisco de P. Fraquesa.—Joquim Botet y Sisó.—Emili Grahit y Papéll.—Jaume Sagraera Pijoán.—Joaquim Más y Ministral.—Jaume Brunet y Roig, *Secretari*.

NOTA.—Faltant la designació de temas per alguns ofertors de premis, la Junta Directiva á fi de no retardar la publicació d' aquesta convocatoria ha acordat publicarlos per medi de suplement.

Adhessions al Missatge del Catalanisme á la Reyna Regent

Tornabous: Joseph Farré y Cortés.—Joseph Farré y Hotals.—Jaume Carabassa, manyá.—Isidro Farré y Padró.—Anton Térmens.—Joseph Monell.—Isidro Ibars.—Anton Carabassa y Benavent.—Francisco Farré y Cortés.—Jaume Bosch.—Bonaventura Flotats.—Joseph Cirera.—Eusebi Farré.—Valeri Joval.—Ramon Rius.—Cassimiro Ferrer.—Joseph Durán.—Ramon Matheu.—Anton Boladeras.—Anton Costafreda.—Isidro Ferrer.—Ramon Ferré.—Pere Joan Llanés.—Joseph Farré.—Joseph Gannau.—Pau Llanés.—Anton Ardévol.—Ramon Sallarés.—Joseph Planer.—Joseph Ferrer.—Ramon Altisench.—Manuel Buigas.—Ramon Farré y Viladot.—*Igualeda:* Anton Baliu, propietari.—Joan Bas y Jordi.—Tomás Borrás y Savall, del comers.—Ramon Belau.—Gabriel Trullols y Miquel.—Isidro Foix y Castelló.—Agustí Trullols y Miquel.—Blay Morera.—*Begas:* Joseph Vendrell y Puig, hisendat.—Teodor Térmens, hisendat.—Joseph Vendrell y Estruch, hisendat.—Pere Montrós, metje.—Jaume Petit, hisendat.—Joseph Ros, industrial.

Borrassá.—Los abaix firmats, vehins d' aquest poble s' adhereixen al Missatge que 'ls catalanistas entregaren á S. M. Donya Maria Cristina, Reyna Regent d' Espanya en lo mes de Maig últim, per considerarlo verdadera y genuina expressió de nostras conviccions y desitjos y esperansa de nostra salvació.

Miquel Solá, propietari.—Esteve Roig, Sabater ~~X~~ Joan Soler y Geli, propietari.—Joaquim Bonal, farmacéutich.—Lluís Bonal, estudiant.—Miquel Más, metje.—Agustí Pumarola, veterinari.—Carles Vila, mestre.—Andreu Santaló, propietari.—Patllari Bagó, mestre de casas.—Joseph Bret, propietari.—Narcís Daunís, taberner.—Joan Vila, flequer.—Joan Martí, obrer.—Joan Coll, propietari.—Joan Callís, obrer.—Joseph Bosqués, propietari.—Joan Nicolau, sastre.—Joseph Font, moliner.—Jaume Guixeras, pagés.—Joan Fran, propietari.—Cirilo Llombart, pagés.—Esteve Prat, propietari.—Joseph Simón, obrer.—Joseph Frigola, propietari.—Pere Soler y Bret, propietari.—Sebastià Clos, obrer.—Silvestre Arbusá.—Vicens Casas, propietari.—Joan Bret, propietari.—Joan Calmé.—Pere Bonavía, propietari.—Joseph Teixidó, propietari.—Joaquim Madrenas, pagés.—Miquel Custey, propietari.—Pere Soler, propietari.—Damià Roura.—Joan Brú, propietari.—Pere Santaló, propietari.—Joseph Bonavía, pagés.—Francisco Clotas, pagés.—Genís Vilagrau, carreter.—Joseph Dalmau.—Joan Dalmau, ferrer.—Joseph Pallach, propietari.—J. Pallach, pagés.—Francisco Simón.—Ramon Morató, propietari.—Joseph Vila, estudiant.—Joseph Grifré, propietari.—Esteve Soley, propietari.—Miquel Romans, propietari.—Miquel Curminas, obrer.—Pere Frigola, propietari.

Vich.—Los abaix firmants, profundament convensuts de que cap dels partits polítics actuals d' Espanya pot traure á Catalunya del estat crítich y d' esclavitut en que 's troba, se adhereixen ab tot l' entusiasme del cor al Missatge catalanista abrassantlo com al únich programa salvador de nostra tant malhaurada com volguda pàtria.

Anton Sala Prat.—Anton Alier Llonch.—Joseph Macià.—Joseph Gallifa.—Anton Montserrat.—Ramon Amargant.—Bartomeu Codina.—Joan Fusté.—Joan Albareda.—Anton Fitó.—Ramon Puigvi.—Celesti Brex.—Joseph Sigonya.—Joseph Colom y Rocá.—Anton Sala y Roure.—Joseph Roure y Genís.—Cloveras.—Emili Caralt.—Ramon Marquet.—Llucià Oferil.—Lluís Sellés.—Joan Sellés.—Ramon Soler.—Joan Oferil.—Joan Oms.—Domingo Oferil.—Joseph Casadevall.—Ramon Soler y Alier.—Geroni Brunet.—Just Guix.—Esteve Vilaseca.—Anton Comella.—Agustí Giralt.—Ramon Marquet y Comas.—Jaume Sunyé.—Miquel Deviu.—Rafael Sala.—Joseph Oms.—Bernat Fitó.—Bernat Vilá y Catius.—Miquel Costa.—Pere Noguera.—Emili Saus.—Pere Ter.—Manuel Serra.—Felip Sur.—Fortià Negre.

Anglesola: Ramon Feliu, propietari.—Anton M. Calaf.—Joseph Mestres, farmacéutich.—Ramon Feliu, prébere.—J. Altisench y Feliu, agrimensor.—Senen Vidal, propietari.—Jascinto Castelló, propietari.—Joan Planes, propietari.—Joseph Anton Torrent, President de la Societat "La Consolació".—Joseph Gendre, propietari.—Francisco Rubió.—Geroni Roig, propietari.—Gaspar Mas, propietari.—Joseph Binefa, propietari.—*Masnou*: Joseph Sust y Buscarons.—Pere Durán y Fàbregas.—Joan Canudas.—Simon Sala.—Miquel Cruixent, farmacéutich.—Grau Estapé y Millet, fabricant.—Joseph Massaguer.—Joaquim Ramentol y Roca.—*Amer*: Joseph Colomer, propietari.—Joan Junquera, propietari.—Llorens Garriga, adroguer.—Joan Blanquera, propietari.—*Gràcia*: Rossendo Carbonell.—Francisco Molera.

Composicions premiadas en los Jochs Florals de "Lo Rat Penat" de Valencia:

PREMIS ORDINARIS.—*Flor natural*.—Número 16.—Cant á la reyna.—¡Desperta!, premi.—Número 13. L' imperi de lo ideal.—Lo ideal es la pátria del poeta, primer accésit.—Número 11. L' albat.—Angelets al cel, segon accésit.—Número 12. Xátiva.—Llaor á Setavis, tercer accésit.—Número 22. Lo decret dels Jochs Florals.—Joan I, 1393, primera menció honorífica.—Número 25. Valencianisme.—¡Fora borts!, segona menció honorífica.—Número 20. L' estret de Fatxes, tercera menció honorífica.

Número 15.—La mort del Conqueridor.—En Valencia ple de gloria, etc., premi.

Número 38.—Mare y madrastra.—Ensaig dramátich, premi.

Número 19.—Ausias March, bosqueix biográfich.—Pasó por el mundo como las aves, etcétera, premi.

Número 36.—Vicents Peris.—La Germania de Valencia, etc., premi.

PREMIS EXTRAORDINARIS.—Número 10.—Na Carroca de Vilaragut.—Laboremus, premi

Número 40.—Hugo de Moncada.—Ha de morir por Carlos, etc., premi.—Número 30.—Y no se engañe V. M., etc., primer accésit.—Número 41.—Patriotismo y valor, segon accésit.

Número 29.—Memoria sobre la influencia que exercí la dominació dels árabes, etcétera.—*Suum cuique*, premi.

Número 14.—Historia de la cartuja de *Por-Caeli*:—*Felix Caeli Porta*, premi.—Número 39.—Estudio crítico sobre la influencia de la literatura lemosina, etc., accésit.—Número 35.—Observaciones y apuntes acerca la fecha del nacimiento de San Vicente Ferrer.—Pareix que no puga ser, etc., accésit.

Número 24.—Los obrers valencians.—Trevallant sense tregua, etc., premi.

Número 18.—Memoria sobre la industria de la sabatería en Valencia.—¡Paso á la actividad! etc., premi.

Número 42.—Guillém de Castro.—Luz de su siglo, premi.

Número 17.—Cançó al treball.—*Labor prima virtus*, premi.

NOVAS

Nostre distingit amich y compatrici lo renombrat advocat D. Joseph Cirera y Sampere ha tingut la desgracia de perdre á sa tendre filla Teresa.

Nosaltres nos asociém á la fonda pena que deu experimentar lo Sr. Cirera, sa bondadosa esposa y demés familia per perdua tan sentida.

Ha quedat colocat en lo remate de la fatxada de nostras Casas Consistorials lo magnífich escut que completa tan important reforma.

Hem rebut lo tomo IV, cuadern 28, corresponent al 26 de Juny d' aquest any, de la important revista *La España Regional*, que com de costum conté un escullit y variat sumari.

L' últim día del corrent mes acaba 'l plasso fixat pera admetre composicions al Certámen que en la vila de La Bisbal celebrarà en Agost vinent la Administració de la Capella de la Mare de Deu de la Pietat.

Á jutjar per los pochs, per no dir cap, preparatius que 's notan, es de suposar que aquest any la Festa Major, que celebra nostra ciutat tots los anys en los días 1 y 2 del próxim Agost, revestirá escassíssima importancia.

Es de dordre que nostre Municipi, al igual d' altres anys, no hagi pres part activa en lo lluhiment d' aquesta festa.

En lo número próxim publicarem l' article que ab lo títol de *Un funeral regi al Alguer* nos ha enviat nostre distingit amich y entussiasta catalanista don Eduart Toda, consol de Espanya en la isla de Sardenya.

Avuy será batejat en la Parroquial Iglesia de San Félix ab los noms de Rafel, Joseph y Víctor, lo primer fill de nostre apreciable Director, que nasqué en la tarde del 21 dels corrents.

Segons veus, s' aixecará al extrém de la Rambla un luxós envalat, ab motiu de nostra próxima Festa Major.

També 's diu que será illuminat per medi del gas.

Celebraríam que fos certa la noticia.

Ab éxit verament extraordinari s' estrená lo passat dijous, en lo teatro Calvo-Vico de Barcelona, la traducció al castellá de la tragedia del eminent poeta y Mestre Gay-Saber D. Angel Guimerá *Mar y Cel* qual traducció ha sigut feta de una manera admirable per lo reputat autor dramátich don Enrich Gaspar, qui ha conservat en la obra tota la energia y efectes del original.

L' eminent actor don Rafel Calvo, desempeñá 'l paper de Said d' una manera magistral, conseguint arrebatat al numerós públich que assistí á la primera representació.

L' autor y actor foren cridats una infinitat de vegadas al palco escénich al finalisar la tragedia.

Felicitém á nostre distingit amich senyor Guimerá per aquest nou y trascendental triomf que es sens duple lo mes brillant floró de la literatura catalana.

Nostre Municipi tracta de celebrar la próxima Festa Major ab un magnífich castell de focs artificials.

Cas de que siga un fet, deuré esser la única cosa que 'ns fará recordar de tant senyalada festa.

Nostre apreciable amich D. Climent Cuspinera ha entrat á formar part de la redacció del *Diario de Barcelona* en calitat de crítich musical.

Se troban entre nosaltres, procedents de Madrit, ab objecte de estiuejarhi, la senyora viuda y fillas del que fou digne diputat á corts per aquesta ciutat, per qual prosperitat trevallá ab incansable zel, lo malaguanyat senyor don Joaquín Planas Borrell.

Nostre mes coral benvinguda.

La fira d' estiu s' ha presentat aquest any moltíssim desanimada, per tots conceptes. Los objectes de quincalla particularment, han sigut los mes resentits, demostrant lo poch humor de comprar joguinas y altres objectes de luxu.

Aquesta anèmia la venim observant desde l' any 1883 fetxa que data la crísis industrial de nostra ciutat, crísis que ja ha arribat á son apogeo.

Sabém positivament que nostre estimat company y col·laborador d' aquest setmanari don Joseph Got Anguera, te finits dos dramas intitulats *L' Esclau y Enterro d' honra*, que deuen estrenarse en la vehina capital.

Felicitém de tot cor al senyor Got per sas novas produccions, desitjantli tota classe de prosperitats en l' art dramátich, al mateix temps que un bon éxit.

Ab la vigilia de Sant Jaume finiren aquest any en nostra ciutat, los tradicionals balls nomenats de carrer, que durant totas las verbenas se veieren animadíssims, donant esplendor á aquestas festas verament típicas.

L' Institut agrícola catalá de Sant Isidro s' ha dirigit als agricultors del país, féntlos hi present que en 30 de Novembre últim enviá al Excm. senyor President del Consell de Ministres una exposició ab 22,000 firmas d' agricultors, apesrats per la insostenible crisis agraria, en demanda d' amparo á la propietat rural, sense que s' haja resolt encare res á favor de dita classe.

L' Institut agrícola, que conta ab 37 anys d' existencia, parlant dels diputats á Corts, diu en un de sos párrafos:

"Per lo que á nosaltres toca, respecte als que solictin nostre apoyo, no hem d' averiguar, en vías de política, d' ahont venen ni ahont van; bastará preguntálos hi si están conformes ab las ideas que deixém apuntadas. Al que las accepti en conciencia y baix la fé de sa paraula honrada, lícita li ha de ser la representació de la classe pagessa en lo Parlament y per tot arreu; al que vacili ó 's resisteixi, li donarém *no per no* ab la ruda é innata franquesa de la gent campesina."

Molt nos plau veure la actitud en que 's col·loca avuy l' Institut agrícola; esperant que 'ls desenganys dels polítichs d' ofici li farán empendre la vía recta que s' ha trassat, á fi de poder tremolar sa bandera als quatre vents, ab sa campanya enérgica y desinteressada, que formarà una de sas mes brillants págines en los anys de sa envejable historia.

El Defensor de Granada publica un dato desconsolador. Passan de 3,500 las inscripcions fetas en aquella ciutat pera emigrar á la República Argentina, aprofitant lo passatge subsidiari que aquesta ofereix. Aquestas inscripcions representan bastant major xifra de personas que abandonan la terra pátria, puig sols algunas son individuals. Casi totas son de familias enteras, podent calcularse en *onze mil personas* lo número total d' emigrants.

Lo *Butlletí de la Associació d' Excursions catalana* dona compte de la troballa feta per lo Rvnt. don Vicents Maria Triadó, Pbre., Rector d' Hostafranchs, d' un fragment de pedra miliaria romana, en un jardí adossat á la iglesia parroquial del citat barri. A continuació publica 'l *Butlletí* una erudita carta del P. D. Fidel Fita, qui diu que la pedra en cuestió ofereix molta importancia, perque senyala, la direcció de la *Via Augusta*, que es de suposar que arribava fins á las mateixas portas de Barcelona. La sabi jesuita jutja que 'l fragment perteneix als temps del Emperador Claudi, entre 'ls anys 47 y 50 de Jesucrist. "Ho vejé sens dupte—prosegueix—Sant Pau, quan, lliure del primer cautiveri, que passá en Roma (anys 57 y 58), va fer per terra 'l viatge de Tarragona á Narbona. A

Tarragona hi arribà per mar, com ho expressa Sant Joan Crisòstomo, y la pedra miliaria d' Hostafranchs me fa ratificar en la conjectura que vaig fer de que 'l monastir de Sant Pau del Camp d' aqueixa ciutat, reflexava una tradició llunyana y casi esborrada de la estancia del Apòstol."

Lo Rvnt. P. Fita llegeix la pedra en la següent forma:

TI. CLAUDIO. DRVSI. F. CAES.
AVGVSTO GERMANICO PONT.
MAXIMO TRIB. PÖTESTATE XIII
IMP. XVI COS IIII PATKI PATRIAE
PRO CONSVLI
CII VIA AVGVSTA.

Qual traducció es la següent:

"A Tiberi Claudi, fill de Druso, Cèssar, August, Germánich, pontífice máxim, revestit de la potestat tribunicia per octava vegada, emperador la setzava, cónsul la quarta, pro-cónsul—Millas (102?) Via Augusta."

La Via Augusta contava cent duas millas desde Barcelona fins al *Summo Pyrenco*. Altras duas pedras miliarias fixavan la seva direcció sobre la vall de *Aria*, entre Caldetas y Arenys de Mar, y sobre 'l pas del riu Ter, una mica mes enllà de Montjuich y del cementiri hebreu de Gerona.

La pedra de que parlém ha sigut cedida per lo Rvnt. Triadó á la citada Associació d' excursions catalana. Lo terreno en que va esser trobada es un dels terrenos denominat antigament "Coll de la Creu Cuberta."

Segons la estadística criminal d' Espanya en 1884, que acaba de publicar lo ministeri de Gracia y Justicia, las causas incoadas en totas las Audiencias en dit any, ascendiren á la crescuda xifra de 70,802, de las quals corresponen 10,121 als lladres, 8,000 á culpas per lesions, 1,005 á falsificadors, 869 á homicidis, 582 al de suicidis, 118 al dels assessins y á 51 el dels paricidis.

Las fábricas d' ayguardent que hi han en Espanya, pujan á 2,032 y pagan 119,990 pesetas de contribució industrial. Pera obtenir alcohol de grans, patatas, etc., hi ha establertas 147 fábricas y pera licor en fret, 108.

CAIXA DE ESTALVIS DE SABADELL

Han ingressat fins aquesta fetxa 4,158 pessetas procedentas de 351 imposicions, essent 8 lo número de nous imponents.

S' han tornat 4,765 pessetas 13 céntims á demanda de 14 interessats.

Sabadell 22 de Juliol de 1888.—Lo Director suplent, *Joaquim Casanovas*.

SECCIÓ DE ANUNCIS

ENCUADERNACIONS BARATÍSSIMAS

Se fan de totas classes y preus, Ilustracions y Obras de luxo, Novelas, etc., etc. Los llibres se entregan á las 48 horas de encarregats.

CAPMANY, 18.—SABADELL

JOAN DAVIU (a) XIXINO

Especialistas éll y sa muller en operar, tallar y extraurer ULLS DE POLL y en la curació radical de UNYEROS, ha trasladat son domicili al carrer de Sant Domingo, n.º 8, al costat de la casa *Camila*.

TRES TARTANAS NOVAS

PERA VENDRE

Dirigirse al guarnicioner Joseph Cuadros, carrer de Sant Joan.

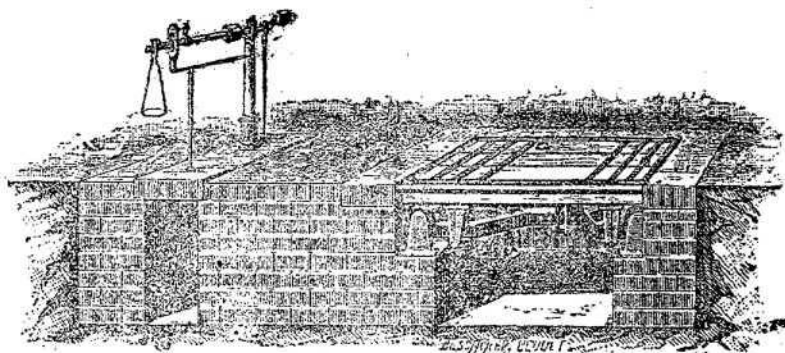
FÁBRICA DE BÁSCULAS

DE

JOSEPH PEDRO Y COMP.ª

Arrabal de adentro, n.º 50.—SABADELL

Se fan tota classe de reparacions

SE COMPAN BÁSCULAS USADAS

Se construixen básculas de pesar carros de dos rodas, de 4,000 á 8,000 kilógramos de forsa; y básculas portátiles pera ús del comerç de 150 á 1,500 kilógramos de forsa, y totas dimensions.

AVIS

Per la inserció de anuncis en aquest periódich, dirigir-se á la impremta del mateix, Capmany, 18.

Impremta y Encuadernacions de Joan Comas Faura, carrer de Capmany 18.—SABADELL